

Memo

Aan: Stuurgroep Internationale verkenning standaardisatie en interoperabiliteit
Van: HEC/NEN
Betreft: Governance op Internationale standaardisatie
C.c:
Datum: 25 november 2011

1 Inleiding

De stuurgroep heeft de wens uitgesproken het geplande derde en laatste rapport van het onderzoek Internationale verkenning standaardisatie en interoperabiliteit, zoals door HEC/NEN wordt uitgevoerd sinds medio 2010, te vervangen. In plaats van het rapport is een korte verkenning van governance op internationale standaardisatie uitgevoerd en een publicatie over internationale standaardisatie gemaakt.

Bij de verkenning is gezocht naar meningen en ervaringen op het gebied van governance van internationale standaardisatie. Daarbij zijn zowel governance in de zin van aansturing van bovenaf ('Haagse invloed') als zelfgezochte afstemming binnen *peer groups* aan de orde geweest, overigens zonder dat op beide aspecten systematisch is bevraagd.

Het oorspronkelijke idee was dat de opgetekende meningen en ervaringen onderdeel zouden zijn van de publicatie. De uitkomsten van de interviews leenden zich hier echter niet voor. Daarom is in overleg met de stuurgroep en opdrachtgever gekozen voor een korte beschouwing over governance in een apart document: dit memo.

De publicatie is daarmee een handreiking voor middenmanagement zonder dat de nadruk op het governance vraagstuk ligt. Wel wordt het onderwerp aangeraakt en zijn aanbevelingen gedaan in de publicatie. De publicatie is separaat verspreid.

2 Governance

2.1 Aanleiding en aanname

Uit het verslag van de betreffende stuurgroepvergadering: "... *het maken van een publicatie over standaardisatie en interoperabiliteit in Internationaal perspectief. Dit zou een handreiking kunnen zijn voor afdelingshoofden (middenmanagement) om een beter beeld te scheppen van de belangen die Internationaal spelen. Doel van de publicatie is meer aandacht en ruimte vragen voor goede borging en afstemming van belangen in de Internationale gremia met een overheidsbrede blik.*"

Achterliggende aanname is dat de Nederlandse overheid veelal is vertegenwoordigd bij Internationale standaardisatie en interoperabiliteitsinitiatieven, zoals is gebleken uit de eerste twee rapporten die HEC/NEN voor het Forum voorbereidde, maar dat de governance, - afstemming (informerend), werken vanuit een specifiek belang en mandaat en coördinatie (tactisch opereren) - nog kan worden verbeterd. Het gaat daarbij

niet alleen om aansturing ‘van bovenaf’, maar ook in belangrijke mate om zelfgezochte afstemming tussen actoren met, impliciet of expliciet, dezelfde doelstellingen.

Deze aanname – dat governance kan worden verbeterd – is getoetst in gesprekken met project- en programmaverantwoordelijken in kruispuntposities zowel binnen als buiten de overheid. De vraag *“Hoe staat het met de governance in Nederland van Internationale standaardisatie- en interoperabiliteitsontwikkelingen (afstemming, mandaat en coördinatie)?”* was daarbij leidend. Deze vraag dient te worden geïnterpreteerd vanuit de positie van het Forum Standaardisatie.

2.2 Werkwijze

De interviews zijn in de periode september tot november uitgevoerd door Auke Bloembergen (HEC) in een enkel geval vergezeld door Jelte Dijkstra (NEN). De volgende personen zijn, na overleg met de opdrachtgever, geïnterviewd:

Iwan v.d. Wolf Hans Rook	PortBase
Gerard Hartsink	ABN AMRO
David de Nood	MKB NL
Leo Nieuwenhuizen	Min V&J
Bart Drewes Maurice Paulissen	VNG
Adrie Spruit Nico Romijn	KING
Ron Roozendaal	VWS
Cor Franke	adviseur
Nico Westpalm van Hoorn	Forum Standaardisatie
Joris Gresnigt	Forum Standaardisatie

2.3 Bevindingen

Het voeren van governance op Internationale standaardisatie is een zeer tijdrovend en vraagt zware inzet van capaciteit. De achterliggende vraag is of er behoefte is aan governance. Uit de gevoerde gesprekken is niet gebleken dat het inrichten van aanvullende governance de Nederlandse prestaties in de internationale standaardisatie in betekenende mate zou verbeteren. Vanuit het overkoepelende perspectief van de “BV Nederland” kan wel worden beargumenteerd dat governance, in de moderne zin van het woord, een bijdrage kan leveren. Het gaat dan om het bevorderen van bewustwording van de omgeving waarin standaardisatie plaatsvindt en de kolomoverschrijdende belangen die daarmee gediend kunnen zijn.

Partijen, deskundig en met een duidelijk belang op een specifiek onderwerp, zoeken in de regel zelf de allianties die zij nodig achten. Daarbij maken zij gebruik van nationale en internationale netwerken en platforms. Dit laat onverlet dat in deze standaardisatie processen partijen geraakt kunnen worden die zich niet bewust zijn van standaardisatie in een andere sector dan die waarin zij zelf actief zijn, en daar op den duur wel hinder/plezier van ondervinden. Informatieuitwisseling is een wezenlijk onderdeel van governance. Wie geen

weet heeft van parallelle acties heeft ook geen behoefte aan afstemming. Hoewel dit probleem theoretisch kan spelen, heeft geen van de geïnterviewden voorbeelden genoemd waarin dit ook daadwerkelijk het geval is.

De verbinding tussen de vertegenwoordigende persoon in een standaardisatiegremium en de 'thuis'-organisatie lijkt soms zwak. Het kan dan voorkomen dat een organisatie wel vertegenwoordigd is maar eigen belangen niet voldoende gedekt zijn, in de praktijk lijkt het zo te zijn dat als de belangen van de betreffende organisatie voldoende worden geraakt, het strategische belang ook wordt ingezien. Het is onduidelijk of dat als algemene geldend mag worden aangenomen, alle geïnterviewden hebben een duidelijke affiniteit met het onderwerp en hebben positie in hun respectievelijke organisaties. Er zijn geen anekdotes of voorbeelden boven tafel gekomen die in tegengestelde richting wijzen.

De affiniteit met het eigen onderwerp, die bij de geïnterviewden is aangetroffen, kan theoretisch een belemmering vormen voor een bredere blik. Uit de interviews zijn geen duidelijke aanwijzingen voor dit zogenaamde 'teddybeergedrag' naar voren gekomen. Op basis van de gesprekken kan dus niet gesteld worden dat dit moet worden doorbroken, bijvoorbeeld door governance in de vorm van sturing van bovenaf.

2.4 Conclusie

Op basis van de korte verkenning is de conclusie dat het onderwerp governance van Internationale standaardisatie niet een actueel knelpunt is dat breed wordt gedragen bij diegene die actief zijn in concrete standaardisatietrajecten (geïnterviewden). Ervaringen van de onderzoekers en de stuurgroep buiten de context van de verkenning, voegen daaraan toe dat er vanuit het belang van de BV Nederland wel degelijk kansen worden gemist. Misschien wijst de uitkomst van de interviews op een onderschatting van het belang van governance. En misschien is die onderschatting weer een gevolg van het gebrek aan governance zelf. Immers, wie door gebrek aan governance geen weet heeft van wat de ander doet, ziet ook het belang van afstemming niet. Zo is de cirkel rond. Het Forum Standaardisatie zou moeten onderzoeken of, waar en hoe deze cirkel doorbroken moet worden.